

Finansministeriet er nu med AC nået til enighed om et aftalegrundlag for lønnede ph.d.-stipendiat, hvorved de ph.d.-studerende, der tildeles stipendium, opnår status som lønmodtagere. Aftalen forventes underskrevet i nær fremtid. Aftalen gælder for studerende, der har erhvervet kandidatgrad, og dækker både stipendiat ved universiteter i Danmark og stipendiat, der tager hele deres forskeruddannelse i udlandet. Nuværende stipendiat på SU-ordningen får tilbud om overgang til den ny lønaftale. Det forventes, at en del ph.d.-studerende ønsker at fortsætte på de nuværende SU-vilkår, hvorfor der er behov for forlængelse af de med lov nr. 305 af 24. april 1996 indførte særbestemmelser i ligningsloven. Der har sideløbende med forhandlingerne om lønaftalen været møder med repræsentanter for både Skatteministeriet og Arbejdsministeriet for at sikre, at stipendiat omfattes af den ny aftale har fulde lønmodtagerrettigheder.

For de ph.d.-studerende, der modtager stipendiemidler, som Undervisningsministeriet stiller til rådighed, vil ansættelsesstedet være det universitet, hvor den studerende er indskrevet. Dermed sikres sammenfald mellem arbejdsgiver og den institution, der er ansvarlig for forskeruddannelsen. Ligesom i den nuværende ordning vil Undervisningsministeriet stille som vilkår, at den studerende har mulighed for at få flyttet sit stipendium på nærmere bestemte vilkår, bl.a. i tilfælde hvor den studerende er utilfreds med uddannelsen ved den pågældende institution og kan optages og få merit for sit hidtidige forløb ved en anden institution. Kun i tilfælde, hvor den studerende er indskrevet til en fuld forskeruddannelse på en udenlandsk institution, vil Forskerakademiet eller Rektorkollegiets Sekretariat være ansættelsesmyndighed med særligt ansvar for at følge de studerendes uddannelse i udlandet.

Selvom ph.d.-bekendtgørelsen forudsætter et mere struktureret uddannelsesforløb, er der samtidig betydelige frihedsgrader for institutionerne med hensyn til studiets tilrettelæggelse. Der er således i bekendtgørelsens § 5 hjemmel til, at institutionerne kan bestemme, at studerende, der ikke har afsluttet et kandidatstudium, kan indskrives som ph.d.-studerende. Den hjemmel har flere institutioner benyttet sig af, idet de har fundet det hensigtsmæssigt at tilrettelægge uddannelsesforløbet parallelt med de afsluttende dele på kandidatstudiet. Studiet tilrettelægges typisk i to dele: En første del, der typisk er af to års varighed, hvor den studerende er deltidsstuderende på såvel kandidat- som ph.d.-studiet, og en anden del ligeledes af to års varighed, hvor den studerende er fuldtids ph.d.-studerende. Ud over vurderingen hvert halve år, jf. ph.d.-bekendtgørelsen, tages der ved af-

slutning af første del stilling til, om studieforløbet skal fortsætte. Denne tilrettelæggelse betegnes normalt som »4+4-ordningen«.

Der findes i dag indskrevne ph.d.-studerende på »4+4-ordninger« på samtlige studieprogrammer ved de naturvidenskabelige fakulteter på Aarhus og Odense universiteter, på studieprogrammet for drifts- og nationaløkonomi ved Aarhus Universitet, på studieprogrammet i humanbiologi ved Københavns Universitet (KU) samt på studieprogrammerne ved den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). På KVL påbegynder hovedparten af de studerende dog først ph.d.-studiet efter opnået kandidatgrad. I alt er der på de nævnte studieprogrammer indskrevet ca. 380 »4+4-studerende«. Derudover er der mulighed for »4+4-studieforløb« på Handelshøjskolen i Aarhus inden for det samfundsvidenskabelige område, ved enkelte studieordninger på KU og på RUC og Danmarks Lærerhøjskole efter konkret ansøgning. Ved disse programmer er der dog p.t. ingen studerende, der benytter sig af muligheden. Endvidere overvejer Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Odense Universitet at indføre mulighed for »4+4-forløb«. Tilsvarende gælder for studieprogrammet faglig kommunikation ved Handelshøjskole Syd. Det Naturvidenskabelige Fakultet ved KU overvejer ordninger for optagelse af udlændinge, der ikke har opnået kvalifikationer svarende til fuld kandidatgrad. Endelig oplyser Forskerakademiet, at én ph.d.-studerende er indskrevet til fuld forskeruddannelse i udlandet før opnået kandidatgrad.

I forbindelse med en statuskonference om forskeruddannelsesreformen i sommeren 1996 fremlagde Det Naturvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet en række positive erfaringer med tilrettelæggelse af forskeruddannelsen efter »4+4«-princippet. Fakultetet ønsker muligheden opretholdt for at kunne tildele stipendier med hjemmel i lov om statens uddannelsesstøtte på studiets første del, da det forløber parallelt med kandidatstudiet.

Studerende, der påbegynder ph.d.-studiet før opnået kandidatgrad, vil ikke være omfattet af aftalen om ansættelse med lønnet ph.d.-stipendium og vil derfor fortsat have status af modtagere af offentlig overførselsindkomst. Med lovændringen bortfalder muligheden for at tildele ph.d.-stipendier med hjemmel i lov om statens uddannelsesstøtte til ph.d.-studerende, der har erhvervet kandidatgrad. Derimod opretholdes adgangen for så vidt angår ph.d.-studerende, der tildeles stipendium, før de har opnået kandidatgrad. Endvidere vil loven indeholde hjemmel til at tildele stipendier til dele af et ph.d.-studium til ph.d.-studerende, som ikke har opnået kandidatgrad. Denne mulighed har særlig betydning i en internati-